

DEBRECZENI SZEMLE

POLITIKAI, IRODALMI, SZINHÁZI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 „
Negyed évre	3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.	

Felelős szerkesztő és laptulajdonos :

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

**Kézírások, levelek, előfizetési pénzek Vigkedvű
Mihály-utca 15. sz. alá küldendők.**

**HIRDETÉSEKET ÁTVESZ A VÁROSI NYOMDA
MŰVEZETŐI HIVATALA.**

Jegyzetek a hétről.

... Minden úgy történt, amint történni szokott...
 Egészen, szórul-szóra úgy, mint máskor. Valahol
 éjfélre misére harangoztak, másutt meg vigáságos indu-
 lókat húzott a cigánybanda.

És az emberek sehol sem sajnálták a multat és mindenütt örültek az elkövetkezendő jövődőknek.

Az idő vén hegedűjén kettépattant egy átjátszott
hur, a végtelenség tengeréből mint illanó pára szállt
fel az elmulás kárpitja fölé egy vizcsepp...

És az emberek imádkoztak a jobb jövődőért s ugyanannak a reményében fenéig üritették a mámoros jelen habzó pezsgőspoharát. És senki sem temette szívében igazán nagy szomorúsággal az elmúlt évet, melyet egyetlen emberfia sem értékelt olyannak, melyet csak egy könnycseppel is érdemes lett volna megsiratni, melynél jobbat ne várt volna az időszámítás újabb napjainak első hajnalhasadásán.

*

Minden idők legendás, nagy művészi korának színpompás regéje jut eszembe, arról az emberről, akit az istenek egy szelencével ajándékoztak meg, melyből elrepült minden bennelévő ajándék, csak egyetlen tükördarab maradt meg benne, amit *remény*-nek neveznek mindközönségesen.

Ez a csillogó tükördarab, melynek minden képe a lelkünkkel, vágyainkkal megálmodott legszebbeket, legjobbakat tükrözi vissza minden időben, csakugyan az egyetlen legkiválóbb ajándéka az emberek életének. Akármerre fordítjuk, csak szépet, jót látunk belőle visszatükröződni... Jön idő, mikor szomorú sejtéssel gondolunk arra, hogy hamis képeket mutat nekünk a szép reménységek szívárványszíneiben, hogy szemtől-szembe hazudik s a hátunk mögött kinevet, jön idő, — így temetési idején az elmúlt esztendőnek, — mikor meg is bizonyosodunk a csalfaságáról. De nem dobjuk sarokba, hanem újra elővesszük s a belőle visszatükröződő gyönyörűségek láttára újabb reménységek fakadnak az élet utjain.

És ahelyett, hogy megsiratnánk a csalódásunkat, mámoros vágygal tárjuk ki karjainkat a reménységek által ígért újabb gyönyörűségek felé...

✱

Mint örök ajándéka az isteneknek a jobb jövőbe vetett reménység és szomoru volna, ha rajongó hittel ne néznénk az elkövetkezendők elé... Ha többé nem biznánk, bizva...

És jól van ez így elrendezve és adjunk hálát az isteneknek, hogy az a tükördarab azokat a képeket mutatja, amelyeket a mi rajongó lelkünk, mámoros vágyaink megálmodnak. És hogy nem azokat tükörözi vissza, amelyeket a való élet jövődjé fátyolozottan rejteget a számunkra.

Mert akkor talán ugyanazok, — de mindenesetre az emberek tulnyomó nagy része, — az elmúlt hét első napjának hajnalhasadásán a rémülettől reszkető kezekkel bontották volna fel az ujjongó érzések mámorának pezsgőspohatát, mellüket verve, rikoltozva hívták volna új életre a meghalt, elmúlt esztendőt s keservesen megsiratták volna azt az elnyűtt hurt, mely kettépattant az idők vén hegedűjén, azt a vizcseppet, mely illanó páraként szállt az elmulás szürke kárpitja felé...

Zéta.

[illegible]

KÖNNYE ZŐ KÖVEK.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta **Szávay Gyula.**

*Sziklavágásban fut a vonatunk,
Fenn napsütésben ég a kőtömeg,
S nézem, nézem a sziklafalakat:
Könnyeznek a kövek.*

*Hogyan? hát még akinek köszívük van,
Azok is tudják, hogy mi az a köny?*
S nagy, mozdulatlan némaságuk árnyán
Kiserked szemükön?

*Az emberköny szegyenlős, titkolózó,
Nem is látják tán, csakis a falak, —
S könnyei ez őszinte kőfalaknak
Itt méltán hullanak...*

*Szivárgásukhoz bánatosan jut fel
Sárga virágu bársonyos moha.
„Ne sirj, ne sirj, nézd, virágod is lesz már,
Ne mondd, hogy nincs soha“.*

*S nap égeti, szellő törölgeti,
De hasztalan, a hulló könnyeket, —
A szikla sir, sir, — mint a férjisziv, mely
Egy mekövült fájdalmat rejteget.*

[illegible]

A jegygyűrű.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Katinka Margit.**

A köhögés volt. A jólismert, vérfagylalóan száraz hangja a halálnak.

A leány megfordult, hogy segítséget hívjon, de a beteg ujjai görcsösen kapcsolódtak a csuklói körül. Leült hát mellé, végigsimított a fehér homlokán és felkönyökölve nézte a szenvedőt. A normálisan jó emberek szomorú részvéte simult el a vonásain, az asszonyi lélek őszirgalmassága azokhoz, akik a védelmére szorultak. Egy nyúlánk, izmos gyereklegényre gondolt, aki vagy három éve, egy kiránduláson, félkarral átemelte őt a Hejő patakján. Akkoriban érett nagykorúvá bennük az a mestersegesen nevelt érzés, amit a helyzet szuggesztíója szinte elkerülhetetlenné tett. A szülők akarata, földjeik szomszédsága, — minden. Anna is úgy hitte akkor, — hogy az másképp nem is lehet. Hát szerették egymást.

A beteg fakó, elváltozott arccal, pirosan gyűrűs szemekkel zihált előtte. Anna rátette a kezét halovány kék-eres ujjaira. Megnézte a körmök ives behajlását: ez már az előrehaladott betegség jele. A leány egy pillanatra erős, igaz fájdalom nyilalását is érezte. Ez hát a vég, gondolta. De vajjon úgy jobb lett volna?

A beteg megszólalt. A hangja nyugodt volt, — szinte vigasztaló.

— Anna! Jöjj közelebb, hallgass ide!

— Nem szabad, — susogta a leány és az ajkára tette az ujját.

— De kell! Hajolj ide! Hallottad, Anna?

Aztán halkán, zihálva sutlogott a fülébe:

— Lehet, hogy csakugyan nem tudtál róla, de most belátod, elhiszed, ugy-e? Lehet, hogy képzelődöm, tévedek az időre nézve, talán kihuzom még a telet is. Lussinban vagy máshol, de hallottál-e valakit tüdővészből kigyógyulni az én koromban?

— De hiszen...

— Hallgass, Anna! Egy éjszaka az anyám meg, szomjazott mellettem. A pohár víz itt volt érintetlenül és ő mégis frissen hozatott magának. Tudom-hogy fertőző bajom van, azóta tudom.

A leány egy pillanatra — az emberi nagyság egy üdvösséges pillanatára — ime csak az örök asszonnyá nőtt. Leemelte a beteg ember poharát és ivott. A férfi nézte — szinte eszelős imádattal, — mint az oltárok szüzét, azután elvette a poharat.

— Ez nem az enyém, — sohase használtam — a doktornak készítik ide. De hallgass rám, Anna. Mondjuk, — a legjobb esetben, — hogy még komolyan ígérnének nekem egy-néhány évet. Azt hiszed, a magaméhoz kötném akkor is a te fiatal erős életedet? Megrabolnálak-e attól a néhány évtől? Add ide a kezed. Az ujjad, itt a gyűrű helye! Itt jegyeztelek el játékból, egy összefont buzaszárral, tudod?

Két ujjával átfogta a leány gyűrűs ujját, azután a maga forró tenyerébe temette az egészet.

— Ismerlek, Anna, milyen lelkiismeretes vagy te, babonás lelkiismeretes. Ez a játék-mátkaság elronthatná a boldogságodat. Most megcsókolom a gyűrűn helyét, Anna, nem vagy a menyasszonyom.

A leány nagyranyílt szemmel, halaványan nézett rá. A keze megremegett, vissza akarta huzni.

— Hagyd csak, — mondta — és most már ő simogatta szánó, szinte atyai szeretettel, — hagyd,

ennek így kell lenni. Be fogod látni, hogy így jobb. Így most jó, milyen nyugodt vagyok!

A lélekzete csakugyan halk lett: könnyebbült, egyenletes.

— Régen voltam ilyen nyugodt. Ha tudnád, Anna, milyen heteket éltem át. Az a sok bizonytalan kétség, — az gyötört el. Sohasem éreztem ilyen egyszerűen, biztosan a halált. Hisz nem is olyan nagy dolog, ugy-e? Te most kimégy az ajtón és abban a percben meghaltál nekem. Csakugyan előbb, — mint én neked — mert én veled maradok azután is, jó emlékezésed leszek, ugye?

Szó nélkül bólintott a leány és az ajka megremegett. De az a szomorúan gyöngéd tekintet fogva tartotta az arca minden mozdulatát.

— A halál nem is rossz, csak biztosan kell tudni. De engem néha elfogott valami kétségbeesett, szívós életvágy. Azt gondoltam, lehetetlen elpusztulni, mikor élni akarok, akárhogy, ha úgy bánva is az életemmel, mint egy törött pohárral. De azért voltak tulesigázott pillanatok, mikor azt hittem, letépem, mint a borogatásokat, összetöröm az orvosságos üvegeket és nekieredek egyszer még az életnek, egy mohó, süritett, utolsó napra, tobzódni mámorban, játékban, muzsikában. És esténként, ha jött az önkívület, mondják, erővel tartottak itt. Hozzát akartam menni mindig.

— István!

— Ne! Hisz most már jól van minden. Most jól vagyok és olyan nyugodt. Nézd, Anna, mi jutott eszedbe. Még a télen járt itt nálam egy pajtásom, Roxer Sándor, az a nagy szász. Ha tudnád, folyton rólad beszélt, ismeri a szokásaidat, a nótád, a szived, a virágokat, amiket szeretsz. Tudsz róla ugye, hogy nagyon magadba bolondítottad? Keményfejű, erős vállu legény az és kis kutyád lenne, ha hozzá mennél. És a vagyona...

Most már halottsápadtan állott előtte a leány. A mosoly vonagló kísértet maradt a szája körül, a lélekzete gyors lett, a keze menekülni próbált. Esdeklő sikoltás volt a szava.

— István! Ne beszéljen!

Az felült újból és előre hajolva, mélyen a szemébe nézett. Mint aki tulesett valaminek a nehezén és fellélekzik valami kis gyönyörűségre. Megint az esdeklő szemű gyerek volt, a szegény, beteg gyermek, akivel szemben egyszerre visszanyerte a fölényt.

— Azért, Anna, add ide még egyszer a kezed. Még egyszer, megcsókolom a gyűrű helyét. Ne csak így! Jöjj még közelebb, csak egyszer, most utoljára. Ölelj meg te is, a két karoddal, Anna! Az arcod csupa bársony! Látnod, a világ minden dolga közül ez volt a legjobb, hogy most egyszer... te lásd... boldog vagyok, Anna.

Felnézett, homlokán lázasan lüktettek az erek, arcszöglete kiélesedett, a keze süttött, mint az izzó parázs, az ajka száraz volt, cserepes. A leány lehajolt hozzá, — hirtelen, alig érintve — mégis megcsókolta.

— Már sietnem kell, Isten vele! Legyen jó, vigyázni kell magára! Isten vele! A viszontlátásig!

Gyorsan megfordult, vissza se nézett többé.

* * *

Ott kinn, az ajtóban várta a őszhaju asszony. Hallgatva ölelték meg egymást, azután félig zokogva sutlogtak el egy pár szót.

— Köszönöm! Az Isten is megáldja érte, gyermekem!

— Meddig élhet?

- Napokig! Talán az éjjel?!...
- Hát ha még?...
- Semmi sem segíthet. Csoda sem!
- Ugy szeretnék vele maradni addig, néni.

De visznek falura...

Profán vigasztaló szavak ötlöttek az eszébe, aztán megérezte, hogy nincsenek itt helyén. Mit is tehetne ő többet ennek a erőslékü, fájdalomban is büszke öreg asszonynak, aki immár percekint idegenebb neki. Lassan haladt az ajtó felé, ott szét-nézett.

— Valamit letettem itt, amikor bementem. Itt van valahol.

Az asszony egy karikagyütüt vett fel az asztalról és odaadta.

— Lássá, édes Annám, egészen elfelejtkeztem erről. Milyen hálátlan vagyok. Hát legyen boldog nagyon, nagyon szeressék úgy, ahogy mi szerettük volna. Roxer olyan derék, jó ember, a fiamat is szeretted. Legyen nagyon boldog.

És áldást intett a leány lehajolt fejére, ahogy az erdélyi protestáns házaknál szokás, azután elkísérte az ajtóig.

Az pedig ruganyos léptekkel, sietve indult ki, — ki mentül előbb, a napra, a zajba, az utcára. Át-ragadt rá az élet beteg imádása, fullasztotta a csók emléke, amit a kegyeletnek szentelt, ... lemosni, ... megszabadulni, ... itthagyni!

A vőlegénye várta a sarkon...

(Vége.)

A HÉTRŐL.

Farsang hetében.

(Karnevál herceg.)

Karnevál herceg leadta névjegyét. A legkomorabb politikai napilapok is farsangi rovatot nyitottak ő fensége személyi hűreinek. És eszembe jutnak a régi szép idők, amikor fantáziába mártottam a tolatat, hogy szép színesen leírjam, mint vonul be a herceg elegánsan, ruganyosan, taktusverő pálcikával, csörgő-sipkával az ő bolondos, jókedvű fején, nyomában pedig hogyan ront be pezsgő vidámsággal a táncos sereg, muszlin-ruhás tündérek, gaze-szövetű nimfák, frakkos faunok...

Mindennek vége. Egészen más szelek fujnak most, egészen más világ van és nagyon természetes, hogy Karnevál herceg is megváltozott. Ő fenségével a múlt télen közelebből ismerkedtem meg és mondhatom, hogy régi romantikus leírások éppenséggel nem illenek reá. Személyes benyomásaim alapján próbálom jellemezni a mai Karnevál herceget, a modern bálkirályt.

*

Karcsu, nyulánk termetű, mint hajdan és örökifju. De a fejét szereti lelógatni, a válla lecsapott, a háta görbe és úgy jár, mintha minden percben cake-walkot szeretne járni. Egyáltalában, amióta Darwin egyszerű felfedezése az ember származásáról általánossá kezd lenni, a bálkirály is igyekszik majom-őseihez mind közelebb jutni.

Már nem elégszik meg négy-öt prédikátummal a névjegyén, hanem mind régebbi ősök után kutat

és végre az orángutángnál állapodik meg, amelynél régebbi őst ideálul már igazán nem állíthat fel.

Borotválja a szakállát és a bajuszát, mert az ő sem visel tudvalevőleg szőrt az ajkai felett. A beszédmodora is kezd nagyon hasonlítani az őséhez, úgy, hogy maholnap csak Garnier professzor fogja megérteni, aki, mint ismeretes, érti a majomnyelvet.

Másik majomtulajdonsága az, hogy a lehető legkimerítőbb és legpontosabb figyelemmel kíséri az angol király öltözködését. Ha Edward király nyitva felejtí a mellénye utolsó gombját, ő se gombolná be azt a világ minden kincseért sem. Az idén is lesz bizonyára valami új trükkje, talán a fekete selyembrokát mellény zománcos ércgombbal, amelyet az angol király legutóbb viselt frakkhoz valamelyik fogadásnál.

A bálkirálynak sajátkezűleg szabott gallérja, kézelője, plasztronja, kitűnően begyakorolt orrhangjai és érdekesen rancesoló r-jei vannak. A misera plebs egyszerű magyar nyelvét valami ismeretlen párisi kottára szedi, bár Toussaint-Langenscheidt és egyáltalán a francia nyelvvel abszolút hadilábon áll. Külseje dolgában sajtóságos keveréke a bécsi gigerlinek, a civilbe öltözött katonatisztnek és az angol férfidivatlapok izléstelen karikaturáinak. Minden „echt“ rajta, de semmi sem művészi. Fogalma, halvány dunsztja sincs a Wilde Oszkár és a nagyvilági dandyk műérzékéről. Szórja a pénzt, de izlés dolgában egészen a szabójára és a többi mesteremberre bizza magát.

Voltaképp semmihez sem ért, de mindenhez konyit és nagyhangon vitatkozik, ha pedig csávéba kerül, éles kiabálással és határtalan szemtelenségével igyekszik letorkolni minden vitatkozót. A legnagyobb művész abban, amihez a legolcsóbban jutott, a boszton nevű táncban. Ebben utólérhetetlen és ha a bálzó hölgyeket megszavaztatnák, nem Roosevelt elnöknek, nem Carduccinak, sem senkinek a világon, hanem egyedül neki ítelnék meg a Nobel-díjat.

*

Egy Napoleon fesztelenségével jelenik meg a csatatéren. A monokliján keresztül végignézi egy pillanat alatt a harcoló csapatokat és már körülbelül tudja, hogy kinek „érdemes“ udvarolni. De nem csap le egyenesen a szegény áldozatra, hanem előbb jól „körüldolgozza“.

Végigmegy a termen a világ legunottabb, legblazirtabb arcával, mint aki csak véletlenül vetődött oda és szórakozottan megáll valahol, ahol a legfeltűnőbb és ott egykedvűen a mansettje gombját vizsgálja. Érti és tudja, hogy már vagy öt-hat leányszem tapad reá, nem titokban, hanem nyíltan, vágyakozóan, epekedve, csaknem határtalan szerelemmel, ahogy egyszerű, naiv szemek tudnak nézni, ahogy együgyű, fel nem világosodott szívek tudnak dobogni egy kőfic felé.

Egy lépést tesz, mintha elakarna már menni és öt-hat leány már szinte kitarja a karját utána, hogy maradjon még. Köhécselnek és feltűnően legyeznek magukat, hogy észrevegye őket.

Ő végre „leereszkedik“. Ahhoz, aki a legcsinosabbban táncol, odamegy és „Na, jöjjon“ kijelentéssel táncba viszi nagy kegyesen. Tudja, hogy lesik, nézik és epekednek utána. Ilyenkor aztán komolyan előveszi boszton-tudományát, amelyet nem épp a legnemesebb helyeken és többnyire az éjjeli órákban gyakorolt be, de tökéletesen — és elbűvöl.

Küncsöghy Tuci, Üzbégfalvy Maca, lovag Hahnléder Pipike, Kyssfalvy Hédi majd megbom-

l anak érte és a szemeik szerelmes leveleket röpitenek feléje, hosszú, mágneses szarkalábakkal. Ő mindezt észreveszi, számontartja, de azt is meglátja, hogy akiért mindez a komédia történik, a kőgazdag horti Blau-leány is kezd mind nagyobb érdeklődéssel és mind nagyobb vágyakozással nézni feléje.

— Bekapta a maszlagozt, — konstatálja magában a bálkirály az éjszakai világ tolvajnyelvén. És most már mind szűkebb és szűkebb körökkel közeledik a kőgazdag horti Blau-leány felé. Tíz perc múlva már a Blau-leány van a karján és szerelmesen, álmodozón hajtja a vállára kis buksi szőke fejét, álmodik szerelmes éjszakákról, végtelen csókokról és szerelmes kavargásban folynak előtte a csillárok ragyogó villámkoszoru.

A bálkirály pedig így szól magában nyugodtan, higgadtan:

— Vajjon mit szól majd hozzá... a Papa?

A kőgazdag horti Blau. Akit valahol a szomszédban, egy csendes kis szepareában baccarat-val koppasztanak meg orrhangu és racsoló fiatal urak.

Ez Karnevál és ilyen a kísérete.

Városrendezés.

(Befejező közlemény.)

II.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: Aezél Géza városi főmérnök.

A városrendezés programja mellett is elő fog-nak fordulni szórványosan programon kívüli ingatlan szerzések is, ami az általános szabályozási terv kötelező voltának következménye, de a rendszeres program keretében mindazon előnyök is kihasználhatók okos vezetés mellett, amely előnyök a rendezés következményei.

Természetes, hogy ez a rendszeres program is kisebb részletekből fog állani a végrehajtás szempontjából s nem ölelheti fel az összes szükségletnek azonnali végrehajtását.

Az is természetes következménye az emberi természetnek, hogy egy ily program megállapítása esetén a spekuláció mohón ráveti magát a program által érintett területre. Már pedig az fontos közérdek, hogy lehetőleg normális, valódi értéket fizessünk az ingatlanokért. Nem vitatkozom a valódi és normális értékek mértéké felől, azt hiszem, mindenki megérti, mit gondolok eme kifejezés alatt.

Hogy a spekuláció veszedelmeit lehetőleg csökkentjük s főképpen, hogy a program végrehajtásában rendszert lehessen betartani: a városrendezés által érintett területeket alkalmasakká kell tenni a spekuláció leküzdésére; meg kell kérni ezen területekre a törvény alapján a kisajátítási jogot s csak ha ez meg van, akkor lehet reális tiszta programot a végrehajtásra felállítani. A kisajátítási jog előzetes megszerzése nélkül a program megállapítása és végrehajtása közti idő elegendő lenne a spekulációnak arra, hogy 100—200%-al felvigye magasabbra az ingatlanok árát s építési szabályzatunk szerencsétlen 1. §-a lépten-nyomon bele kergetné a várost ezen intervallum alatt is a telekszerzésekbe, amelyek károsan befolyásolnák a program rendszeres és gazdaságos végrehajtását.

A kisajátítási jog megszerzése és azután a program megállapítása gyorsan következne egymás-

után, mert építési szabályzatunk 1. §-ának rendelkezései éles fegyvert képeznek a város érdekei ellen s kiszolgáltatják a várost a spekulációknak. Ezen § megszületésekor nehéz, hosszú vajudást idézett elő; módosítása, véleményem szerint, szintén nagy és hosszú vitát eredményezne s a megoldás bizonytalan. En tehát az építési szabályzat, némelyek által sürgetett, módosítását mellőzném, vagy legalább is a kisajátítási jog megszerzése utánra hagynám.

A kisajátítási jog megszerzése után, a program megállapításával egyidejűleg meg kell oldani a pénzügyi rész függőben levő s fent jelzett kérdéseit.

Hogy a kérdés pénzügyi részét az „Ingatlan-szerző és értékesítő r.-t.“ útján tudjuk-e megoldani vagy a város kénytelen ezt a nehéz kérdést a maga szervezetében megoldani: nem tudom; de az kétségtelen, hogy minden esetben egy önálló, külön szervezetre kell azt bízni, mely ezen kényes pénzügyi művelet végrehajtásában ne legyen más által, mint a becsületesség szabályai által korlátozva.

Nagyon nehéz kérdés, tudom; éppen városunkban, hol oly könnyen osztogatják a gyanúsításokat, legtöbb esetben „Wie der schelm ist so denkt“-er elmélet alapján; de a város életében oly fontos a kérdés, hogy a köznapi élet szennynén felül kell emelkedni s az öntudat tiszta s határozott vértjével munkába kell állani.

A munka sürgős, mert a késedelem az anyagi terheket tetemesen növeli.

Az inkognitó.

Gróf Lónyay Elemér és neje Stefánia királyi herceg-asszony gróf Bodrog és neje név alatt szigorú inkognitóban Meránba érkeztek.

Gróf: Titkár ur gondoskodott arról, hogy Merán értesüljön szigorú inkognitóm felől?

Titkár: Oh, ja! Először is sürgönyöztem az állomásfőnöknek, hogy diszittesse fel az állomást, természetesen az inkognitó teljes fenntartásával. Átlátszó veres papíron fog ragyogni: Isten hozott gróf Dráva! Éljen gróf Dráváné!

Gróf: Szerencsétlen! Hisz én gróf Bodrog nevet mondtam magának!

Titkár: Ezeket a mellékfolyókat mindig össze-teszem. Jobb lett volna valami tengert választani, például báró Atlanti... (Saját elmésségén megdöbben.) Ezután írtam a polgármesternek...

Gróf: Szintén gróf Dráváról?

Titkár: Nem! Neki már gróf Rábcát jeleztem.

Gróf: Rábca! Rábca! — micsoda név!? Nagyon közönséges név!

Titkár: Lesznek fehér lányok, csokréta, fuvó zenekar, veterán egyesület stb., stb... mint ahogy így inkognitó szoktak csinálni. Hiszen tetszik tudni!...

II.

(Vasuti perron. Fehér lányok és lőcsei asszonyok. Tizenegy csámpás veterán, az egyik fináncruhában. A vezetőjük úgy tartja a kardot, mint ahogy a dikicset szokta. Nyolc darab önkéntes tüzoltó kordont csinál kötéllel és pofonokkal. A fuvó zenekar a rózsabimbó és méhet játsza. A polgármester izgatottságában úgy izzad, mint egy gőzfürdő. Háta mögött a városi tanácsnokok és a főgimnázium földrajztanára, ki az inkognitó neveket

sugja. November Mór és neje (fűszer és festékárú) gyanutlanul szállnak ki. A rendőrfogalmazó, ki saját állítása szerint személyes ismerőse gróf Lónyaynak, November urban és becses nejében véli felfedezni az előkelő párt. Jelentősen pillant a veteránokra és elbőgi magát:

— É-é-é-él-éljen!

Közönség: Éljen!... éljen!...

Polgármester: (Előlép, két tanácsnok segítségével meghajtja magát.) Szeretve tisztelt gróf ur és grófnő!! Ugyis tudjuk, hogy a gróf... izé... fene egye meg!...

Földrajzi tanár: (sugva) Sebeskörös.

Polgármester: ...gróf Sebeskörös név csak inkognitó! hiszen gróf... izé!...

Földrajz tanár: (sugva) Rézhát!... Rézhát!...

Polgármester: ...hogy gróf Rézhát család nincs is. Igen jól ismerjük mi méltóságodat és fenségedet!! (Két tanácsnok segítségével ismét meghajtja magát.)

— November ur nyugodtan és előkelően hallgat.)

Novembert: Mi lesz itt?

November: (határozottan) Kidobnak!!

Polgármester: Tehát, kedves vendégünk, gróf...

Földrajz tanár: (kifogy mindenből, sugva) Rettyezát!... Rettyezát!...

Polgármester: (magában) Ez nagyon pikáns! (fennhangon) ...kedves vendégünk gróf Izé, légy üdvözölve bájos, fenséges noddal együtt!!

Novembert: (elégedetten) Ez igazán nagyszerű!!

November: Nagyszerű? — Várd csak a végét!!

Titkár (rohan, megragadja a polgármester karját): Szerencsétlen! Mit csinál? — Ott állanak a fenségek!!...

Polgármester: (kidülledt szemmel.) Jesszus!! (Irtóztató dühvel.) És ez a marhák csimborasszója hogy hallgat itt. Dobjátok ki, mert megszakad a szivem!!...

(Novembert kidobják. — Üdvözlés előlről kezdődik. A földrajz tanár megőrül.)

Titkár: Na, né! Majd hogy fel nem sültünk evvel az inkognitóval!!

Slemil.

MÉRT NEM JÖTTÉL MEG? ...

A „Debreczeni Szemle” számára írta: **Vidor Marci.**

Meddő gyönyörrel, tikkadt szenvedéllyel

Hogy reszketek én, ha leszáll az éjjel,

Átomba járva és álomtalan...

Mért nem jöttél meg én drága fiam.

Vágytól sugárzó fehér nyoszolyámat

Mint hollószárny beszárnyalta a bánat

És belémvágta körmét szilajon...

Te meg sem fogant édes magzatom.

Nem volt szerelmem tán elég hatalmas?

— Szép lettél volna! Büszke, diadalmas!

Szemed szivárvány, a hajad selyem...

Királyok álma, kis fejedelem.

Te ott jártál a testetlen világban,

Mig izmos karom te feléd kitártam

Mig sirtam érted, hosszan, könnytelen

S anyád vállára hajtottam fejem.

S mig minden csókom ajakán kiégett,

Ugy multak el a csüggedő, bús éjék

Álomriasztón, némán, hasztalan,

Lelkemből fogant drága kis fiam.

KÉPZŐMŰVÉSZET.

Reflexiók a debreczeni műtárlatról.

A „Debreczeni Szemle” számára írta: **Morvay Ferencz.**
(Folytatás.)

Torockai tájképei bírálat tárgyát nem képezhetik. Bakos Tibor csendéletképei az aquarellfestészet remekei. Az igazi aquarell célja az, hogy rövid idő alatt egy kis hangulatos tájképet hozzunk össze, nagy és széles színfoltokkal.

5. és 6-os számú képei ilyenek. Hatásuk tökéletes. Tyukjai rendkívül plasztikusak. Bátran merem állítani, hogy az ellentétes színek szerencsés egymás melletti alkalmazásával a jól sikerült olajfestmények plenári hatásával is fölveszik a versenyt.

Gyümölcsöt ábrázoló képei szinte vakítóan ragyognak. Legfeljebb a 37-es számú képe mondható gyengének.

A 47-es, alvó kacsákat ábrázoló képe azt hiszem csúcspontja Bakos aquarell-festészetének.

Pálffy olajfestményei a mester kiváló alkotásai.

*

Az arcképfestészet legelső feladata, hogy a lehető legtökéletesebb rajzot nyújtsuk. A kép kifestésével pedig adjuk meg az arc színét, az árnyékolásokkal pedig a plaszticitást.

Torockai arcképei a szükséges rajz teljes hiányával vannak. A 14., 20., 23., 24. számú képeink az alakoknak nincsen fejük, mert a fej összes részei hiányoznak.

Önarcképe pedig a szükséges rajzot annyira nélkülözi, hogy karrikaturának is bátran beillene. Mondhatnám azt is, hogy el van rajzolva.

Legelfogadhatóbb még a 17-es számú paraszt férfit ábrázoló tanulmányfeje.

Bors Károly 76-os számú képe sikerült képnek mondható. A rajz sikerült, ámbár a kép egy kissé vázaltszerűen van elkészítve, de széles ecsetkezelése bátor és gyakorlott kézre vall. A hatás azonban az aprólékosan kidolgozott kép hatását teszi. Plasztikus ugyan, de mindenesetre élénkebb benyomást tenne a szemlélőre, ha a háttért másképp választotta volna meg.

192-es számú arcképével érte el a legnagyobb sikert. Több rajz van benne, mint az előbbiben. Nem tudom ugyan megmondani, hogy mennyiben volt képes modelljét megközelíteni, de a kép nagyon jó hatást tesz.

Az arcképfestés terén az elsőség kétségtelenül Rajzó Miklóst, városunk elsőrangú festőművészt illeti meg. Az általa kiállított 3 kép magántulajdon.

A megboldogult Erőss püspök képe a megszólalásig hü. A kép szemlélete csupa gyönyörűség. Bámulatra méltó az a varázslatos szemfényvesztő ügyesség, mellyel az ő alakját megfesti.

Kis baba című arcképe a festőművészet remeke. Nem hiába keltett feltűnést annak idején a budapesti tárlaton.

Csak azt kell jól meggondolnunk, hogy egy újszülött gyermek arca mennyire kifejezőtelen s rögtön átláthatjuk, hogy valódi művészi feladat sikeres megoldásával állunk szemben e képnél. Vegyük még hozzá azt a körülményt, hogy a beállítás a legnehezebb.

Városunk örülhet, hogy ilyen kiváló festőművészt láthat falai között, akit különben már az 1886-os budapesti műtárlaton hazánk elsőrangú művészeivel (Spányi, Szinnyei, Merse) együtt emlegettek.

*

Ugy érzem, hogy még sok kiváló alkotást hagytam e cikk keretén kívül, de most már a kiállítás bezárása után nem veheti tőlem senki rossznéven ezt.

Ha pedig a tárlat minőségének mérlegét megállapítjuk: a mostani eredmény, az előző évek szép sikereihez képest mintha visszaesést mutatna.

Dacára ennek, a legteljesebb elismerés hangján kell megemlékeznünk a Műtárlat agilis rendezőiről s a kiállító művészek készséges közreműködéséről.

Egy dal.

A „Debreczeni Szemle” számára írta: **Molnár Ferencz.**

Akkortájt egy kis francia városkában laktunk, sok diák együtt egy házban, és nem volt pénzünk fára még szénre. Így történt aztán, hogy mindnyájan rászorultunk Krisztopulosz urra, az idős görög filozoptra, aki padlásszobájában lakott ugyan, de azt legalább füteni tudta. Csöpp kis ferdére vágott tetejü lyuk volt a szobája. Jobbról a felét elfoglalta az ágy, balról állott a fantasztikus, négy póklábon ágaskodó kis skatulyaszerű kályha, sőt — ezt a csodát sohse fogom tudni megfejtetni — asztal, meg néhány szék is volt még a szobában.

Igy, hosszú téli estéken befutott Krisztopulosz ur, és már kilenckor lefeküdt az ágyba. Mialatt mi négyen-öten zsufolásig megtöltöttük a szobát, s az angol teát főzött a kályhán, Krisztopulosz két párnát tett a háta alá, és a francia nyelvtant tanulta. Hamar átmelegedett a kis szoba, sőt néha oly nagy lett benne a hőség, hogy akik sötét ruhában jöttünk, fehéren távoztunk.

Jól emlékszem, február negyedike volt, amikor a dolog történt. A házigazdánk három napra elutazott valami ügyben, s a feleségét ott hagyta velünk. Az asszony igen becsületes teremtes volt. Naiv, ártatlan gyerek. Ugy bánt velünk, kosztosokkal, mintha a pajtásai lettünk volna. Mindig vagy nagyon vig volt, vagy nagyon komoly, mint az egyéves kis babák. Mi tulnyomó részben mindig nagyon komolyak voltunk, mert — bár erősen titkoltuk egymás előtt, — szerelmesek voltunk az asszonyba valamennyien. Eleinte, mondom, titkoltuk egymás előtt. Aztán gyanakodni kezdtünk egymásra, végül pedig tudta egyikünk a másikról, hogy az szerelmes, de soha egy szó sem esett az asszonyról. Szinte féltünk, hogy gondolatban megsértjük azt az édes teremtest, ha kimondjuk, hogy asszony létére szeretjük...

Szóval együtt ültünk mind a kis szobában, amikor egyszerre kinyílt az ajtó s bedugta fejét a szolgál. Bizalmaskodó jó fiu volt.

— No, mi az?

Haragosa felelt:

— A doktorhoz kell mennem. Beteg a kis fiu. Borzasztó ez az asszony. Akármilyen baja van a gyermeknek, uccu rögtön az orvoshoz! Jólcakát!

Azzal kiment s mi fázunk arra a gondolatra, hogy mint fog ez az álmából fölzavart ember bele-gázolni a hóba éjnek idején.

Csönd lett közöttünk, mert szerettük a kis Jeant, aki úgy betegeskedett mindig, pedig csak négy esztendő volt szegényke.

Az angol elkészült a teával. Beöntötte a csészékbe, és a görög — kerekfejű, kissé kövér, szelíd fiu, úgy a harminc körül — letette a nyelvtant.

Fölkavarta a cukrot a teába, hanyatt feküdt és elkezdte énekelni az Asztron lambront. Valami csodálatosan bus, vontatott, lassu melódia ez a fényes csillagról. Aztán ügyetlenül is énekelte a görög s ez még bizarrabbá tette a dalt. Hátradóltunk s úgy hallgattuk. Az angol telefüstölte matrőzpipájával a szobácskát, alig láttuk már egymást.

Akkor egyszerre megzörrent a kapu. Hallottuk, amint a doktor letopogtatja lábáról a havat s felment az emeletre az asszony szobájába. Aztán megint bedugta fejét a szolgál:

— Itt a doktor.

És aludni tért.

Figyeltünk. Éppen a görög szobája alatt volt az asszonyé, s ha a szavakat nem is, de a hanglejtést, mormogást át lehetett hallani a vékony falon így éjszaka. Előbb az asszony panaszkodott.

Aztán mély hangján mormogott az orvos, aki régi ismerős volt a háznál, javakorbeli, hegyes vöröszakállu ur. Meg a gyerek nyögdecsett egy kicsit, aztán csönd lett. A görög megszólalt:

— Minek égjen hiába a gyertya?

És elfujja. Egyideig sötét volt, majd az ablakon bevilágított a hó, fehéren sugározva. Kertes kis utcánkban a tuloldalra nagy sárga négyszöget vetett az asszony ablakának a fénye. Nem mondtunk egymásnak semmit, csupa izgatott, nagyon szerelmes fiu; nem is mertünk volna szólni a görög miatt, mert ő hideg volt, nem is gondolt az asszonyra soha.

Igy ültünk a sötét nagy hallgatásban sokáig. Aztán megremegett a lelkünk, vonagló fájdalommal.

Lenn, alattunk az emeleten idegesen, bugva kacagott fel az asszony s a tuloldalon nagy villanással kialudt a világos négyszög.

Még a lélekzetünket is visszafojtottuk. Agyunk égett, lázban reszketett egész valónk s izzadság verte ki a homlokomat. Most törték össze a mi gyermeklelkünk első nagy illúzióját. Nyitott, reszkető szájjal figyeltünk a fojtó csöndességbe.

És erre bosszantóan, tudomást se véve a mi nagy érzésünkről, énekelni kezdte a görög az Asztron lambront.

Kissé halkabban énekelte s ahogy a gyöngé világosság az arcára esett, láttuk, hogy le van hunyva a szeme. Mi figyelni akartunk s nagyon izgatottak voltunk mind. De szólni senkisémmert mert s úgy hangzott a nyujtott, vontatott görög dal, mintha reszkető, szomorú gyászzenéje volna a mi lelkünk tönkreuzott világának...

És hogy így énekelt mindig halkabban a görög, egyszerre csak megint fölcsendült alulról az ideges, bugó — most már tudtuk — szerelmes kacagás, tördelve, elfulladva s utána a férfi mormolása, aztán megint csönd. Minden csöndek között a legfájóbb és legirtózatosabb.

Mert a görög erre a fojtott kacagásra belecsuklott a dalba, s láttuk, hallottuk, hogy nagy, nehéz teste megfordul az ágyban, a fal mellé és fejét bele-szorítja a párnába.

Azontul egy hang, egy mozdulat se moccan. A fejem már zugott, égett az arcom és gyertyát se gyújtottunk, csak úgy sompolyogtunk ki a görög szobájából. Semmi köszöntés, semmi... Éreztem, hogy megvagyunk csalva, meg van ölte a lelkünk, hogy a holnap reggel borzasztó lesz.

De hang se moccan, csak a fapadló ropogott a lábunk alatt.

En a görög mellett laktam, a falnál volt az én ágyam is.

Nem tudtam aludni, álmatlanul hanykolódtam a párnák közt. Aztán a párnára szoritottam a fejemet, és elhatároztam, hogy elalszom. És akkor a nagy éjszakai csöndön át, hogy már bederengett kis ablakomon valami félénk, sejtelmes, hideg hajnali világosság, hallottam, amint a görög belesirja csukló, fojtott zokogással a párnájába az Asztron lambront...

Ügyetlenül, vonagló hamis hangon, mint valami haldokló állat, hogy izekre szakadt belé a lelkem. Énekelte mindaddig, amíg hajnaltájt be nem csapódott nagy zörrenéssel lenn a kapu.

De akkor már kékes fényben uszott a hó, messzi, el a kerteken túl, és valami bánatos szürke gomolygással tolakodott elő a messzi, letarolt erdők felől a sötétből a reggel...

AZ ESZTENDŐ.

A „Debreczeni Szemle” számára írta: Krüzselyi Erzsike.

*Ifjan, épen, vigan, szépen,
Nézd hogy készül, nézd hogy indul,
Arca sima, szeme fényes:
Igy lép a mult romjain túl.
Uj ruhája, tarisznyája
Hogy tele van jó reménnyel,
Dúsan szórja és bevonja
Vele szívünk rózsás fénnel.*

*Aztán végül, nézd hogy vénül:
Lába roskad, hála görnyed.
Rongy gunyája, tarisznyája
Már nem oszt csak gondot, könnyet.
Arca ráncos, szeme bágyadt
Tünve fénye, veszte lángja,
S mikor végre ill a vége:
Vénhedt testét vajh' ki szánja?*

A HÉT ESEMÉNYEI.

+ **A debreceni főispánverés.** Csunya cím így leírva, de nevének neveztük a gyermeket, mikor papírra vetettük. E héten volt hatodik évfordulója annak, hogy Kovács Gusztáv kinevezett főispánt a tömeghangulat hatásaiból kifolyólag úgy elverték, mint a kétfenekű dobót. Hazafias felbuzdulásnak érezte a tömeg a csunya erőszakosságra vetemedett hajlandóságait, pedig hát csak amolyan tévézés volt ez a hazafiúi erényeknek, minden célszerűség nélkül való, példaadásra egyáltalán nem alkalmas biráskodása az utcai hangulatnak. A haza sorsán semmit sem lendített. Debreczennek legfeljebb herosztratesi dicsőséget hozott. Ezzel szemben egy derék magyar honvéd ezredest nyugdíjaztak, hogy még kevesebb legyen a fajtából az armádiában, a debreczeni fiukat Bródba masiroztatták s elkurgatta a katonai parancsnokság a debreczeni katonazenekart is, melyet aligha kapunk vissza. Így húzták el a nótánkat a főispán verésért, óh sors humora — — — katonazenekar nélkül.

× **Milliárdos kölcsön.** Mi örökös alperesek, született szenvedő alakjai a hitelműveletek mindenféle

fajtájának, kárörvendő, de egyben kollégialis érzelmelekkel üdvözöljük táborunkban Aehrenthal urat, aki tényleg ur is, még ha külön meg nem is urazná az udvarias *Petit Journal*, saki a monarchia szakállára 500 millió kölcsönt keres Franciaországban. Hajnalhasadásán az új esztendőnek, őszinte együttérzéssel kísérjük figyelemmel pumpoló munkájában mi, mindannyian, akiknek már számlálhatlan tyukszemeink képződtek a váltózsirások után való járkálásunkban s akik a mindennapi imádságunk kenetteljes mondatait összekonfundáljuk néha ama törvényes intézkedés szövegével, hogy a váltóprolongálások, legalább is a kamat előleges lefizetése mellett, „a lejárat napját követő második hétköznapon eszközlendők”. És szeretnénk a keblünkre ölelni Aehrenthal kolléga összbírodalmát, mely szintén adós szeretne lenni 500 millió forinttal a derék frankok országának, akár csak mi 100,000 forinttal a Debreczeni Hitelbanknak, vagy Harstein Péternek. És kaján mosollyal a nyírott, vagy beretvált bajuszunk alatt, rágondolunk azokra a barátainkra, akik elvből nem irnak váltót alá, ama szabókra, akik nem kultiválják a törlesztéses megrendeléseket; a mészárosra, szenesre, a háziurra s az emberiség egyéb veszedelmes fajtáira, — konstatáljuk, hogy Aehrenthal ur éppen olyan nehezen kap pénzt, mint mi örökös adósok, született alperesek. Pedig ő az Osztrák-Magyar monarchia szakállára kéri. Vagy talán éppen azért. Mert hiszen az öreg monarchiának nincs is szakáll a mai nemzetközi viszonylatban is szecessziós világban. (Sz.)

(—) **A rendőrök ujéve.** A debreceni rendőröknek 400 koronát adott ujévi ajándékol ifj. Weichinger Károly, a *Hungária* kávéház tulajdonosa. A legérdekesebb a dologban, hogy annak a kávéháznak a gazdája szerzett örömet a derék rendőrlegénységnek, amely kávéházban a legkevesebb dolga akad a rendőrségnek s így a legkevesebb oka van honorálni a szegény, igazán kimerülésig agyondolgoztatott embereket. Hej, de boldog ujévük lenne, ha azok honorálnák, akik egész évben ki is használják a rendőrlegénység erejét, akár ilyen, akár olyan irányban.

= **Grammofonok a templomban.** Berlinben a Kaiser Fridrich-téri templomban nagy mesterek karácsonyi tárgyu alkotásait mutatták be vetített képeken, nemrégiben pedig mozgalom indult meg, hogy a kórusokon grammofonok szolgáltatassák a templomi zenét. Nem rossz gondolat, amennyiben a drága s nem mindig kifogástalan énekkarok helyett a sokkal olcsóbb grammofon mesterit produkál. Mindössze az a furcsa a dologban, hogy ezen ujitásokat faktoraik az áhitat emelése céljából óhajtták elfogadtatni. Ha ez sikerül, úgy kilátásunk lehet rá, hogy nemsokára a technika minden újdonságával az eddig oly nagyon rezervált templomokban ismerkedhetünk meg s a közhasználatból majd ki kell törülni az „áhitatos csönd” kifejezését. Hogy ezek az ujitások tényleg szolgálják-e azt a célt, melyet el akarnak velük érni, az kétséges, de legalább is kérdéses. Részemről a mélységes csendet alkalmasabbnak találom a magunkba mélyedéshez, ahhoz a társalgáshoz, melyet az Urral folytatunk s melynek minden földi gondolattól mentesnek kell lennie. Érdekesebb a dolognak az az oldala, hogy ezen ujitások az egyház kebelében történtek, melynek minden ize tradíciókon épült s melynek minden kis ceremóniájában is mélységes értelem rejlik. A ritusok kongregációja annak idején még a villanyt sem engedte meg, hogy bevezessék a templomokba, mert ezáltal profanizálva látta a templomot. Nem jelenti-e hát ez egy új fázisát annak a harcnak,

melyet különböző zászlók alatt folytat az ultra-modernnek tábora az egyház ellen? ! Mindenesetre nagyobb engedményeknek előjele ez a kis mozzanat, mellyel a konservatív egyház templomaiba beereszti a modernitást. (T. I.)

+ **Tanítók sztrájkja.** A törökkanizsai és a torontáljózsefvárosi tanítók gyűlésükön határozatilag kimondták, hony mindaddig, míg a tanítók nyomorán segítve nem lesz, semmiféle kulturmunkát nem végeznek. Sőt tovább is mennek a kultura eme buzgó harcosai ! Fel akarják szólítani minden megye tanítói egyesületét, hogy csatlakozzanak hozzájuk s tartózkodjanak minden kulturmunkától. Eszembe jut a Pompeji mellett talált praetorianus, midőn ezt a kis hirt olvasom. Pedig annak nagyobb oka lett volna elhagyni az őrhelyét, mint a mi népnevelőinknek megtagadni azt a zászlót, melynek harcosaivá avatja őket a tanítói hivatás. Különösen falun, ahol minden kultura (bizony ami van is, igen kevés és igen gyöngelábon áll) a tanítók istápolása mellett tengődik s egy jobb sors kivívásához ők kovácsolják a fegyvereket a gyerek-nemzedéknek kultur emberré való nevelésével. Így az a fegyver, mellyel ők pressziót akarnak gyakorolni s mely éppen erőszakos voltánál fogva nekik is inkább árt, mint használ, a legrosszabb példát mutatja éppen abban az időben, mikor hangzatos jelszavak égíse alatt a szocializmusnak fattyuhajtásai a legnagyobb szélsőségeikért küzdenek. — Valószínű, hogy a hajdumegyei tanítókhoz is meg fog érkezni ez a felszólítás, de — ismerjük mi az embereinket — itt nem fog alkalmas talajra találni s esetleg részük lehet a torontáli tanítóknak benne, hogy saját kollegáik fogják kioktatni őket. Pedig a mi tanítóinknak sincs valami briliáns helyzete s ők sem tudnak megélni a folytonos Himnusz éneklésből. (T. I.)

× **A gyógyszeres drágulása.** Régi usus a drágaságot a patikával kapcsolatba hozni. De hogy valakinek mégis aggodalmai ne támadjanak a hasonlat helyes volta miatt, siet a belügyminiszter ur megmenteni a hasonlat reputációját a kételkedőkkel szemben és megdrágítja a patikát. Valahogy nagyon benne vannak ezek a szerencsés patikusok az ő cukros szelencéjében. Az új rendelet valósággal az ölükbe pottyantja a hasznót, minden új tőke- és munkabefektetés nélkül. Ugyanazon gyógyszerérekért tettelesen nagyobb árakat fognak kapni. A miniszter ur valószínűleg úgy gondolkozik, hogy mindenki becsüli tiz fillérrel többre is az egészségét s ha eddig megadta az orvosságért az öt korona hatvan fillért, megfogja adni a jövőben az öt korona hetven fillért is. Mért ne szerezzen hát jó ünnepet a szegény patikásoknak? A gyógyszerészek pedig, kik alapján véve igen humoros emberek, dacára a sok keserűségnek, mit lenyeletnek velünk, úgy mentik magukat nem minden szellem nélkül, hogy a közönség a patikát mindig drágának fogja tartani, akármilyen olcsó is lesz. Hát mért ne legyen legalább tényleg drága. Hát hiszen van benne valami igazság, mert amit muszájból ad ki az ember, az bármily kevés is, mindig sok, különösen, ha ráadásul valami nyavalya miatt adja ki. Hanem mit fog majd szólani ehhez az áremelkedéshez az a közönség, melynek az a tiz fillér is horribilis összeg, amely most is csak a sir szélén szánta rá magát, hogy három pénzért kánforgolyót vegyen, mert a pénz inkább kenyerre kellett. Már pedig az bizonyos, hogy kenyér nélkül az egészséges ember is éhen halhat, de medicina nélkül talán ki is gyógyulhat a beteg. Mit fog szólni a közönség? ! Furcsa,

hát semmit, hanem szó nélkül meghalálozik, mikor eljön az ideje, akár vett be orvosságot, akár nem. Mert hát halál ellen nincs orvosság, se olcsó, se drága. (T. I.)

— *Ha nő vagy férfi olcsón akar öltözködni: szöveget Fischer Adolf és fia (Piac-utca 61.) cégnél szerezze be.*

— *Löbl Gyula és Társa látszerész és fényképészeti szaküzlete Piac-u. 63. szám. Telefon szám 869.*

SZINHÁZ.

Oparaelőadások a vidéken.

— Cikk sorozat. —

II.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: **Mártonfalvy György.**

A színész golyákkal, vagyis az ifjabb művészgenerációval még csak boldogul valahogy a karmester, bár megtörtént az is, hogy az egyik művészcsemete azt kérdezte idősebb kollegájától:

— Minek üti az az ur oda lenn a zenekarban annyit a levegőt?

Az idősebbek, a társulat bölcsei, az ugynevezett *organum emberek*, sok borsót törekszenek törni a társulat bármelyik hivatalnokának orra alá.

Az egyik obstruálni kész azért az „i“ vagy „á“ betűért, amelyik befejező énekének végén van, a másik ellenkező nézetet vall, a harmadik egyéni izlése szerint kikorrigálja a szerző által írott eredeti szöveget, sujtó kritikával mérlegelve a szerző tudását, vagy tudatlanságát. Hallottam p. o. egy énekest, aki „Lili“-ben ezt a szöveget: „*az ezred trombitán*“, így korrigálta és énekelte: „*az ezred trom — nagy ég*“, (mert nem akart „á“ betűvel a végén énekelni).

Ilyenkor a szegény karmester összeszedi egész életfilozófiai tudományát s a „Hoffmann meséi“ csodadoktoraként hűsítő és üdítő balzsamokkal gyógyírt igyekszik találni az illető szereplő apró gyöngéinek, könnyen sérthető művészi önérzetének orvoslására.

A szólistákkal végeztünk volna, de most jönnek az opera ensemble oszlopos tagjai, az ugynevezett *névtelen hősök*, a kóristák és szeretetreméltó kolleganői.

Ők a szintársulat, illetve a direktció — mostoha gyermekei.

Sokat dolgoznak, de annál kevesebb gagét kapnak.

A férfi karban a „tenor I.“ (tenor prim) az u. n. „született zenei arisztokrata“, viszont a tenor II. (tenor szekund) a magasabb zenei intelligenciát képviseli, míg a bas: zus I—II. az u. n. zenei „demokraták“.

A női kar csicsergő és szeretetreméltó tagjai, egytől-egyig született primadonnák, drámai szendék és reményteljes vigjátéki anyák stb. stb. Könnyen tanulnak, szorgalmasak és az a jellemző tulajdonságuk van, hogy kisebb-nagyobb csoportokba verődve, egymással szolidaritást vállalnak, másokat sohasem szapulnak és egymást *agyonimádják*.

A karmestert szeretik, különösen azért, mert kevesebbet foglalkozhatik velök, mint a korrepetitor, és jó embernek tartják, ha minél kevesebbet igyekszik a próbáról elkésett kollegát a „vese ember“ (színházi ügyelő) tollára juttatni, mert minden késedelmezést pénzbírsággal sujt az u. n. színházi *vértörvényszék*.

Egymással ritka egyetértésben harmonizálnak, és nagy ritkán „sztrájkolnak“, de ha megharagszanak, akkor „c“ és „b“ helyett karmesteri, sőt kritikus cilindereket s pápaszemeket fujdogálnak és repitenek fel a levegőbe imponáló koloratúráikkal.

Az operai kórus betanítása után következnek az u. n. *ensembélék* (összpróbák), amelyeken az összes szólisták és a teljes karszemélyzet együttesen működik közre vagy a zongora-szobában, vagy a színpadon, ki-ki kényelmes karosszékekben, hokkedliként vagy kitört lábu kellékes faszékekben csücsülve, hallgatják a karmester magyarázó utasításait, jó és rossz vicceit és a direktció által soha fel nem hangolt, istentelen hamis és agyonütlegelt, zongorának nevezett szörny butordarab fülhasogató hangjait.

A kellő számú „ensembélé“-k után a rendező veszi át a szót a karmestertől (ha ért hozzá, mert láttam már vidéken olyan színpadi próbát, ahol *tizenketten* is rendeztek *egy* darabot, — de meg is bukott szerencsén).

Az első színpadi próba, az u. n. *olvasó próba*, mindenki ceruzával és gummival tartozik megjelenni, hogy a hiányos szerepeket kellően kikorrigálják és a rendező esetleges utasításait feljegyezzék.

Az *olvasó próba* után jön a rendelkező próba — zongorával, — e próbán tanítja be a rendező az összes játékokat, csoportosítja és irányítja a tömegeket és rendezi az összes tableause-kat.

Ezek után a karmesterre még egy igen kellemes és fontos munka vár, nevezetesen a zenekar betanítása, a hiányos zenekari hangjegyek kikorrigálása és a hiányzó hangszer-szólamok szakszerű bevezetése, mert kevés direktor van a vidéken, aki lelkiismereti kérdést csinálna abból magának, hogy egy tökéletesen szervezett zenekart bocsásson karmesterének rendelkezésére, néha valóban nem tehet róla az igazgatóság, egyrészt a használható jó zenészek hiánya miatt, vagy a mi már ritkább eset, hogy egyik-másik „aviatikus“ lesz és elrepül nyomtalan, sokszor pedig nehezen pótolható. De ismertem olyan direktort is, aki heves vitatkozás közben azt mondotta karmesterének, hogy képes volna egy operát *egy nagybőgővel és egy nagy dobbal* is előadni.

No de minden nehézség és áthidalhatlan akadály sok jóakarattal és kellő számú kölcsönös *szekatúrával* leküzdhető, s mint a viharezett hajóskapitány, a viharos hanghullámokon irányítja bárkáját, illetve énekes gárdáját, a karmester, az *első emlékpróba* kies kikötőjébe.

Azaz pardon! — mi történik, ha az első primadonna beteget jelent, esetleg a tenorista bereked?

Vidéken a *kettős szereposztástól* idegenkednek a direktorok, egyrészt takarékosági szempontból (mert két egyenrangú énekes erő — *dupla gaget* jelent), másrészt két egyforma kaliberű primadonna szerződése rendesen halálos veszedelmet jelent, mert ők bár végtelenül imádják és agyba-főbe dicsérik egymást, de azért titokban pályáznak egymás bal és jobb szemecskéjére, hogy azt — a kabaré költő nyelven beszélve, — „minél halkabban kinyomhassák“.

Kivételes talán a béke akkor, ha az egyik 20, a másik 70 éven alul van.

(Folytatása következik.)

A színházi hét.

Az ünnepi hangulatból csak nehezen tud kivickélni a műsor, melyet az istenadta nép kedvéért csupa reprizéből állított össze az igazgatóság. Így

azután sorra kerültek az összes bérletekben már agyonjátszott slágeroperettek.

Előkerültek a diszlettárból Madách Embertragédiájának a diszletei is. A híres Eszterházy-diszletek. És miután a fényes, ragyogó gombok megvoltak, szabott és varrt hozzá a drámai társulat — kabátot és cselekedett előadást, amely azonban nem hasonlítható sem a pompás, művészi diszletekhez, legkevésbé Madách műremekéhez.

Fabinyi Évája sikertelen kísérletezés számba vehető, *Szilágyi* Ernő ambíciója dicséretreméltó, de Ádámja nem érett alakítás. *Kemény* Lajos Luciferje tulságosan fanyar és theatralis. Az összesből kivált *Papp* Tusi, a maga természetes egyszerű s éppen ezért művészi előadásával, szépen csendülő organumával.

A szerelem gyermeke. Henri *Bataille* nagy sikerű színműve, mely a Nemzeti Színház idei szezonjának legnagyobb tetszéssel fogadott újdonsága, most jelent meg könyvalakban. *Ábrányi* Emil fordította művészi magyarsággal és az őt jellemző lelkiismeretes gondnal. A füzet a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) cég kiadásában jelent meg; ára 1 korona 20 fillér.

IRODALOM.

Vica regénye.

(Regény I kötetben.)

Írta: **Zsoldos László.** — Kiadja: a **Franklin-Társulat.**

— Ára füzve 3 korona. —

Egy szegény fővárosi leány kálvária-utja a regény szüzséje, egy kis vidéki városban, ahova mint vendég kerül le a gazdag rokonokhoz. Borbátviznek hívják a kis várost, amelynek életét olyan találó színekkel festi meg Zsoldos; vezető alakjait: az elparlagiasodott földesurat, a tanítót, a patikust, az elszegényedett nemes embert olyan pompásan rajzolja ki, hogy szinte kikíváncsoznak eme alakok a finom, merített papiroslapok közül, hogy életet vigyenek a színpadra, mint megelevenedett alakjai egy nagyon egészséges levegőt léleklző, erős vigjátéki jelenetekkel tarkított színműnek.

Az esemény gyorsan perdül, alig egy-két hét alatt játszódna le fordultatos jelenetei. Az egész regény átlátszó, mint egy pohár tiszta víz; alakjai minden jót, rosszat hosszabb gondolkodás nélkül cselekesznek, lelki vívódásaikat néhány rövid kikezdesben interpretálja az író, a többi jobbra maguk mondják el. Csupa cselekvés, pezsdülő vér, érző ideg a regény minden fejezete.

A szereplők maguk adnak képet a mondani-valóikkal a kisvárosi felfogásokról, szokásokról, melyekkel szembe van állítva a fővárosi élet, az egészséges kulturfelfogás.

Zsoldos László nem új ember az elbeszélő irodalomban. Írásművészete kicizellált, meglátásai a való élet nagy színjátékában éles szemekről tesznek bizonyosságot s bár leleményessége nem feltűnő, kitalálásai nem meglepők; eme új regényét élvezettel fogják végig olvasni mindazok, akik szeretik az egyszerű történeteket. (Sz.)

— Az ezen rovatban felsorolt művek kaphatók Hegedűs és Sándor könyvkiadóhivatalában Kossuth-utca 11. szám.

TUDOMÁNY.

Debreczeni Kalmárok a kuruc-világban.

A „Debreczeni Szemle” számára írta:

Zoltai Lajos, muzeumőr.

(Folytatás.)

Előkelő nemzetes asszonyokat, nemes urnőket találunk a régi kalmári rendben, főbírók és szenátorok leányait és özvegyeit. Így Komáromi Istvánnét, akinek férje 1704-ben halt meg, miután 1661-től fogva viselt városi tiszteket, sok ízben sulyos követségeket a török portára és a német udvarhoz és hétszer főbíróvágot. Turi Borbély Andrásné és Ungvári Sámuelné, nemzetes Váradi Fekete István főbíró unokáit Máriát és Krisztinát, amannak első férje Váradi Baranyi György, főbíró és biharmegyei alispán Baranyi Mihály öccse, második férje turi Borbély András szenátor, mindketten birtokos nemes urak és kalmárok.

Baranyi György és Fekete Máriától származott Baranyi Miklós előbb a váradi várat blokádírozó kuruc hadak élelmezési biztos, a szatmári békekötés után Bihar vármegye alispánja, majd septemvir, sok pusztának, szőlőnek, falunak s a micskei uradalomnak szerzőbirtokosa, kinek Ungvári Katával, Ungvári Sámuel leányával való drámai jelenetekben bővelkedő házasságáról írta Jókai egyik utolsó regényét („Egetvivő asszonysziv”).

Kalmárokból állott nagyobb részben a tekintetes tanács is. Más forrásból tudjuk, hogy Debreczennek kuruckorbéli két legnagyobb alakja Dobó István és Komáromi György főbírák, utóbbi Bihar vármegyének is alispánja, fiatalabb éveikben kereskedéssel foglalkoztak; Diószegi Sámuel, a Rákóczi szabadságharc harmadik főbírája postamester és tőzsér volt. Ezekon kívül a tárgyalt névsor szerint kalmárok valának: Papp Miklós kiérdemesült népszónok, Püspöki István, Veresmarti János, Tikos János, Katona János, Monori István, Sárándi Dániel szenátorok; az esküdtek közül: Dikó Péter, Ugoesa Mihály, Vasas Tamás, Debreczeni Benedek, Szoboszlai György és még többen, nagyobbára nemesi joggal is bíró polgárok. Szikszai Péter uram ugyan nem ül sem a külső, sem a belső tanácsban, de vakmerő vállalkozásai, amilyenek kora kalmárait gyakran állították a halál torkába, Károly lotharingiai herceg és Leopold király kegyét szerezték meg számára. Ugyanis Szikszai a császári fővezér parancsára kétszer egymásután kémlelte ki az egész török tábor életét veszedelmes kockáztatásával.

ZENE.

A Tonkünstler zenekar Debreczenben.

Szerdán este a Bika disztermében, a Zenekedvelőkör hangversenyeinek keretében szerepelt először városunkban a bécsi Tonkünstler Orchester, jeles dirigensének, Nedbal Oszkárnak vezénylete alatt. Vidéki városokban egy elsőrendű zenekarnak szerepeltetése nagy anyagi áldozattal jár és ezért bir nagy jelentőséggel az az igyekezet, mely pár év óta a város zenei életének vezetőit arra ösztönzi, hogy

közönségünket az orkesztrális zene szépségeinek részesévé tegye. Nem nagy időközben a fővárosi filharmonikus-, a Kun Kászló-féle szimfonikus-, a lipcei filharmonikus- és szerdán a bécsi Tonkünstler zenekar előadásában élvezhettük a zeneirodalom remekeit. A legnagyobb apparatussal e legutóbbi hangversenyen a Tonkünstlerek léptek a közönség elé. 60 tagú zenekar szólaltatta meg *Beethoven*, *Liszt*, *Smesana* és *Wagner* szellemét. Az ezerszinű, minden zenei hatást összegező zenekar a legalkalmasabb a zeneművek népszerűsítésére. Amig *Monteverdi*, *Lully*, *Rameau* zenekara csak az érzelmek és indulatok festését tűzte ki célul, a folytonos fejlesztéssel *Glück*, *Weber*, *Beethoven*, *Berlioz*, *Wagner*, *Liszt*, *Strauss* Rikárd olyan magaslatot értek el, mely a zenekart képessé teszi minden érzékelhető dolog jelképezésére.

Beethoven III-ik simfoniájának előadásában átértékeltük egy világhódító hős küzdelmeinek, bukásának összes fázisait és a romokból előttünk bontakozott ki az új világrend erős épülete. *Liszt* „Les Preludes” című simfoniai költeménye *Lamartin* egy gyönyörű költeményének hangulatát követve, a leggyönyörűbb zenei festéssel érzékelteti egy ifjú életének eseményeit. *Smetana* *Moldva* című művében, szinte tájképszerű hatásokat tud festeni. Látjuk magunk előtt a csobogó csermelyből folyamra dagadó Moldvát, amint erdőkön, hegyeken átlörve, örvénylik, magával vive a környező táj hangulatait.

Wagner hatalmas alkotását, a nürnbergi mesterdalosok nyitányát sokan a sokszólamu zene egyik legkiválóbb alkotásának tartják.

Ilyen hatalmas program, stilszerű előadásban a legkényesebb zenei izlést is kielégítheti. A zenekar gyönyörű összjátékkal, lendülettel játszott. *Nedbal* Oszkár temperamentumos, genialis dirigensnek bizonyult, ki nagy tudásán kívül hatalmas egyéniségének erejével megtudta teremteni a contactust a zenekar és a hallgatóság között. Minden szám után percekig zugott a taps és a közönség egy rendkívül élvezetes, szép est emlékével távozott. (Dr.)

Az e rovatban felsorolt zeneművek és szakkönyvek kaphatók **Csáthy Ferenénél**, Debreczen legrégibb és legnagyobb zenemű kereskedésében (Piac-u. 8.).

— **Csillagh Arthur** könyv-, zenemű- és papirkereskedésében (Városház épület) mindenféle könyveket megrendelhet. Ugyvédi, irodai és épületi nyomtatványok, másoló könyvek, iskolai füzetek és levelező-lapok kaphatók.

— **Mai képünkhöz.** Bosetti Hermin, — ez a név már valóságos fogalomvá vált. Hemei Frida, Kurz Zelmá és Bosetti Hermin, ők hárman a legnagyobb koloratura énekesnői korunknak, s egyformán osztozkodnak a babéron. Szinte furesán hat, hogy ez a világhírű művésznő egyben olyan bájos fiatal hölgy, mint mai képünkhöz látható. Ugy látszik azonban, hogy a világhír nem az előléptetéstől és korosztálytól függ, hanem az istenáldotta tehetséggel jár együtt. Bosetti Magyarországon még nem szerepelt. A művésznőt szigorú szerződés köti a müncheni udvari operaházhoz, hol a Mozart előadások legfőbb vonzóereje. Az idén azonban sikerült rövid szabadságot kapnia, s pár estén a bécsi udvari operaházban fog vendég szerepelni. Ezt az alkalmat használta fel a Debreczeni Zenekedvelők Köre, s január 22-iki hangversenyére a művésznő fellépését biztosította.

Színház után

a legkellemesebb szórakozási hely
a Hajnal-mulató Petőfi-tér.

Fellépnek Mr. Alexander a telepatikus phenomen, Váradi Ferike, Mezei Panni, Sipos Jolán, Szép Rózsi, Mezei Ilona, Margitai Margit énekesnők. Táncosnők: Zsambeki, Rozsnyai. Vass Feri, Vajdaffy Jóska, Farkas Pál komikusok.

Pompás vacsora, tisztán kezelt borok, előzékeny kiszolgálás.

VÁROSI SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

Vasárnap, 1912. január 7-én
d. u. **Madarász.** Operett. Mérsékelt helyárrakkal.
este **Aranyember.** Dráma. Kis bérlet.
Hétfőn, 1912. január 8-án
Bőregér. Operett. B) bérlet.
Kedd, január 9-én
Aranyember. Dráma. C) bérlet.
Szerda, január 10-én
Madarász. Operett. A) bérlet.
Csütörtök, január 11-én
Nincs elválnni valója? Bohózat, piros színlap. B) bérlet.
Péntek, január 12-én
Hoffmann meséi. C) bérlet.
Szombat, január 13-án
Rosz pénz nem vész el. Vigjáték. Ujdonság. A) bérlet.
Vasárnap, január 14-én
d. u. **Cigányszerelem.** Operett. Mérsékelt helyárrakkal.
este **Rosz pénz nem vész el.** Falusi vigjáték. Kis bérlet.
Előkészületben: **Laczkfy.** Opera. **Lengyel menyecske.** Operett.
Király szöktetés. Operette. Falu néptörténetek.

URANUS

SAS-UTCZA 2. SZ.
TELEFOR 3-28.

Január hó
8., 9., 10-én.

SZÍNHÁZ

Igazg. tulajd.
SUCHAN REZSŐ.

Hétfőn, kedden,
szerdán.

MŰSOR:

A ballépés!

Szenzációs társadalmi dráma 2 részben. Azonkívül

1. ÉSZAKTIROLI KÉPEK. (Természeti felvétel)
2. AZ ELSŐ HOSSZU RUHA. (Életkép).
3. A MEGSÉRTETT UNOKA. (Amerikai bohózat.)
4. RORY O MORE, vagy az önfeláldozó pap. (Amerikai dráma).
5. A PAPUCSHÓS TRÜKKJE. (Amerikai humoros történet.)

Előadások: Hétköznap este pont 5-től. Utolsó előadás mindig pont 10-től.
Rendes helyárrak. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 3-4-ig és 4-5-ig mérsékelt-
keltlen leszállított helyárrak. Este 5-től rendes helyárrak. Bérletjegyek min-
dig érvényesek. Tisztviselő-jegyek hétköznap minden előadáshoz érvénye-
sek. Kedvezményesáru trafikjegyek hétköznap az 5 óras előadáshoz érvénye-
sek. Minden szombaton délután 3-4-ig és 4-5-ig félhelyáru gyermekelőadás.

KORONA TAKARÉK ÉS MIGELSZÖVEZKEZET

Debreczen, Piac-u. 9. Csanak-ház I. em.

Vagyonunk kölcsönökben elhelyezve 3 millió K.

Szövetkezetiünknek 4000 tagja van, akik hetenként 18,000 koronát
fizetnek be. Szövetkezetiünk célja:

- a) Kötelező heti befizetés által lehetővé tenni a kis tőke gyarapodását és annak nagyobb kamatoztatását;
- b) Olcsó kölcsönök folyósítása által a tagoknak 5 év alatt hetenként könnyen visszafizethető, kereskedelmi, ipari és gazdasági tevékenységet elősegíteni.

Minden év január hó 1-én 5 évre terjedő társulat nyílik, mely 5 év elteltével felszámol s a tagoknak a befizetett tőkéjük után 6%-nak megfelelő haszoneredményt juttat, 1 törzsbetét 1 korona, mely hetenként fizetendő. Vidéki tagok befizetéseiket a szövetkezet postatakarék-pénztár csekkzámláján teljesíthetik.

Uj tagok hivatalos helyiségünkben (Piac-u. 9.) bármikor felvétetnek és mindennemű felvilágosítást készséggel adunk.

A DEBRECZENI BUTORKÉSZÍTŐ ASZTALOSOK

ÁRÚCSARNOK SZÖVETKEZET

mint az országos központi hitelszövetkezet tagja.

Hunyadi-utca 17-19. (Demetrovics-palota)

Ajálja dusan felszerelt árúcsarnokát a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig. HALÓ SZOBÁK, EBEDLŐK, ÜRISZOBÁK, SZALONOK, valamint egyes butordarabok raktáron, avagy adandó terv szerinti előállítását vállalja. Szigorúan szabott árak! Butorokért jótállás, kedvező fizetési feltételek!

Gebauer Károly és Társa

Első Debreczeni Temetkezési Intézete
Kossuth-u. 2. (Városház-épület.)

ALAPIT.: 1868. — SÜRGŐNY-CIM: Gebauer Debreczen.
TELEFON: nappal 103. szám, — éjjeli (lakás) 60 szám.

Temetés-rendezések úgy Debreczenben, mint az ország bármely részében a legegyszerűbbtől a legmagasabb követelményeknek megfelelő kivitelben, mérsékelt árak, gyors és pontos kiszolgálás mellett. Exhumálás bárholonnan és bárhová mérsékelt árakon.

HENGYE ÉS BRADL MÁTYÁS KIRÁLY ÉTTERME

AZ ELSŐ TAKARÉK PALOTA SZÜTE-
RENJÉBEN. FŐBEJÁRAT:

KOSSUTH-UTCA FELŐL. — LEJÁRAT A
PIAC-UTCAI HOMLOKZATNÁL IS.

Elsőrendű konyha. Kitűnő italok. Esténként zene.

Saját töltésű

valódi 30 éves tokaji bor kapható
félliteres üvegenként 3 korona 60 fillérért!!

ifj. Weichinger Károly

a „HUNGÁRIA“ kávéház tulajdonosa.

Tisztelettel jelentem, hogy a

ROYAL szállodát, kávéházat, éttermet

január 10-én átveszem s az összes helyiségeket újra rendezve bocsájtom a t. közönség rendelkezésére. B.pártfogását kérve tisztelettel

vagyok

BORGIDA FARKAS.

DEBRECZENI HITELBANK RÉSZV.-TÁRS.

DEBRECZEN, PIAC-UTCA és SZÉCHENYI-UTCA SAROK.

RÉSZVÉNYTŐKE 3 MILLIÓ.

Kölcsönöket adunk váltókra, kötelezvényekre és folyószámlára a legelőnyösebb kamattal.

Elfogadunk takarékbetétet betétkönyvekre és chek-számlára.

Jelzálog-kölcsönöket adunk földbirtokokra és házakra.

Óvadékkölcsönöket adunk vállalkozóknak és bérlőknek.

Felvilágosítással készséggel szolgál

Elfogadunk tőzsdei megbízásokat értékpapírok vételére és eladására.

Kölcsönöket nyújtunk tőzsdén jegyzett értékpapírokra, valamint vidéki pénzügyintézetek részvényeire.

Leszámítolunk tárca-váltókat az intézet kebelében alakult hitelrészes csoportban.

Ércpénzek és külföldi bankjegyeket beváltunk.

az igazgatóság.

A DEBRECZENI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

PIAC-UTCA 77-İK SZÁM ALATT.

Elfogad pénzbetétet takarékpénztári könyvekre és folyószámlára legelőnyösebb feltételek mellett.

Leszámítol és visszleszámítol váltókat, utalványokat, kötelezvényeket.

Kölcsönt nyújt nyílt követelésekre kereskedők, iparosok számláinak leszámításával.

Folyószámla hitelt ad fedezet ellenében egyeseknek, cégeknek, vállalatoknak, testületeknek.

Előleget ad kereskedők, iparosok és termelők áruira, közraktári zálogjegyekre.

Törlesztéses jelzálogkölcsönöket nyújt és közvetít ingatlanokra továbbá már fennálló jelzálogkölcsönöket konvertál.

Hitelt nyújt építkezésekre és elvállalja bérházak kezelését.

Finanszíroz ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági és forgalmi vállalatokat.

Elfogad és legelőnyösebb feltételek mellett elintézi áru- és értéktőzsdei megbízásokat.

Vesz és elad legelőnyösebb feltételek mellett mindennemű értékpapírokat, sorsjegyeket és idegen pénznemeket.

Kölcsönt nyújt (lombard) mindennemű értékekre, mint részvényekre, járadékokra, sorsjegyekre stb. kedvező feltételek mellett.

Kölcsönöz óvadékokat és bánatpénzeket kölcsöndíj ellenében.

ÚJ ZÁLOGHÁZ.

A Debreczeni Gazdák Bankja Részvénytársaság

a Kossuth-utca 11. szám alatt (az udvarban, a Közös Segélyező Egylet régi helyiségében)

zálogházat

létesített, ahol arany- és ezüstművekre, ékszerekre, mindennemű értéktárgyakra, értékpapírokra, árukra s kész és félkész iparcikkekre, valamint ruhaművekre

igen jutányos kamatu kölcsön kapható.

KAMATLÁB: Értékpapírok után 8%. — Arany- és ezüstművek, ékszerek után 12%. — Egyéb tárgyak után 15%. — HIVATALOS ÓRÁK:

Köznapiokon d. c. 8—12 óráig, d. u. 2—6 óráig. — Vasárnap délelőtt 8—10 óráig.

MIHALOVITS JENŐ

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERÉSZETI MŰ-
LABORÁTORIUMA A „KIGYÓHOZ”.

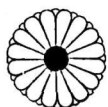
DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

A bel- és külföldi gyógyszer-különlegességek, — hasonozni gyógyszerek, kötszerek, szepítőszerek — legnagyobb raktára Debreczen és vidékére.

Donogán és Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyeg áruház. Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

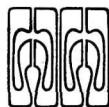
GYAPJU SZÖVETEK

legújabb kivitelben, legnagyobb választékban és legolcsóbban szigorú szabott árak mellett szerezhetők be

WEISZ ADOLF POSZTÓKERESKEDŐNÉL
Debreczen, Kossuth-u. 1. (Első tak - pénztár palotájában.)

DARVAS MIKSA

FÜSZER, CSEMEGE és GYARMATÁRÚ KERESKEDÉSE
DEBRECZEN, TELEKI-U. 104. SZ.

AJÁNLJA DUSAN FELSZERELT DÉLIGYÜMÖLCST és CUKORKA KÜLÖNLEGESSÉGEIT.
TELEFON 294. TELEFON 294.